

POSUDEK

oponenta rigorózní práce

Téma práce: Zánik pohledávek započtením

Autor: Mgr. Miroslav Chupáč

Oponent: JUDr. Josef Pelech, Ph.D.

1. Úvod

Podle vyhlášky děkana FPR č. 8 D/2019, o rigorózním řízení ze dne 29. 1. 2019, se státní rigorózní zkouškou, jejíž součástí je i obhajoba právě rigorózní práce, ověřuje, zda si uchazeč prohloubil teoretické znalosti získané předchozím vysokoškolským studiem, a tedy i současně získal schopnost samostatně vědecky pracovat, a to včetně adekvátní práce se zahraničními prameny, a v neposlední řadě, zda také umí aplikovat nabyté poznatky v praxi. Současně musí uchazeč také prokázat, že si osvojil základy metodologie vědecké práce. Ve vztahu k rigorózní práci pak musí uchazeč prokázat hlubší znalosti zpracovávané tematiky, předložit vlastní řešení zkoumaného problému a v neposlední řadě i prokázat, že má schopnost samostatně vědecky pracovat v daném oboru a umí se orientovat v zahraničních pramenech.

2. Obsahová a formální stránka rigorózní práce

Tématem autorem předložené rigorózní práce je jeden z jiných způsobů zániku závazků, kterým je započtení. Do jiných způsobů zániku závazků dále spadají *doboda, odstupné, splynutí, prominutí dluhu, výpověď, uplynutí doby, odstoupení od smlouvy, následná nemožnost plnění a smrt dlužníka nebo věřitele*.

Pokud se jedná o formální stránku rigorózní práce, tak je třeba upozornit, že autor mohl být při její kontrole určitě pečlivější. Na stranách 24, 27, 31, 38, 40 atd. jsou jednotlivé podkapitoly hlavní kapitoly podtrženy. Při dalším členění byla pro změnu zase použita kurzíva.

3. Struktura rigorózní práce

Rigorózní práce je rozdělena do šesti hlavních kapitol. Jednotlivé hlavní kapitoly jsou dále systematicky členěny do jednotlivých podkapitol. Po úvodu následuje stručná komparace s předchozí právní úpravou. Obsahem třetí kapitoly, která tvoří jádro rigorózní práce, je samotný zánik pohledávky započtením. Čtvrtá kapitola je zaměřena na procesněprávní úpravu vznesení námítky započtení v občanskoprávním řízení. Autor se zabývá vznesením námítky započtení a s tím souvisejících otázek jak před soudem I. instance, tak i před soudem II. instance. Dále podává i výklad nejenom k námítce započtení, ale i s tím souvisejícím procesním dispozičním jednáním, kterým je vzájemný návrh. Následuje kapitola pátá, která se věnuje komparaci. Obsahem kapitoly šesté jsou úvahy *de lege ferenda*. Následuje závěr, cizojazyčné resumé a seznam použitých pramenů.

Rigorózní práce obsahuje stručný seznam zkratk. V uvedených konsekvencích autor v úvodní kapitole uvádí, že v rigorózní práci nebudou až na výjimky užívány legislativní zkratky, vždy bude dle autora zmíněn běžně používaný název dotčeného právního předpisu. Bohužel ani autorem uvedené výjimky, konkrétně v případě *Listiny základních práv a svobod*, není uvedena správně šablona pro odkazování do Sbírk. zákonů.

K lepší přehlednosti rigorózní práce by také určitě přispělo používání již zavedených legislativních zkratk. Tak kupříkladu v případě zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, se jedná o zkratku *o. z.*, v případě zákona č. 40/1964 Sb. se jedná o zkratku *obč. z.ák.* (blíže k tomu usnesení občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 2. 2014).

4. Kvalita zpracování tématu a jeho originalita

Celkově lze konstatovat, že rigorózní práce je zpracována na požadované úrovni jak po stránce kvality, tak i originality, byť v tomto směru na samé dolní hranici požadavků kladených na tento druh prací. Autor si zvolil téma poměrně hojné, ke kterému se váže jak hodně literatury, tak i judikatury. Ke zvolenému tématu autora vedla jeho předchozí praxe, která v něm i vyvolala, jak autor sám uvádí, hlubší zájem o tuto problematiku. Autor si vytyčil cíl provést kompletní rozbor v podstatě všech otázek souvisejících se započtením pohledávek. Zejména se jedná o vymezení konkrétní právní úpravy, základních předpokladů pro aplikaci započtení, vlastností, které musí pohledávka splňovat, aby byla započitatelná, časového okamžiku započtení a v neposlední řadě i vymezení následků pro případ, že nebude splněn některý z uvedených předpokladů pro účinné započtení. Výsledkem by pak podle autora mělo být pochopení funkce a důsledků aplikace institutu započtení vzájemných pohledávek, a to jak v hmotněprávní, tak i procesněprávní rovině.

Jako metody zpracování autor uvádí, že aplikuje především metody komparační, spolu s metodou popisnou a analytickou, v případě výkladu právních norem pak zejména metodu gramatického, logického a teleologického výkladu.

Autor v rigorózní práci opravdu provádí rozbor zkoumané problematiky *de lege lata*, a to poměrně obsáhle za použití aplikovatelné judikatury, která vyústí v návrhy *de lege ferenda*. V rigorózní práci nechybí ani dílčí závěry (kupříkladu na stranách 22, 49, 100 a násl. atd.), byť by rozhodně mohly být hlouběji argumentačně zpracovány. V rigorózní práci nechybí ani komparace se zahraniční právní úpravou Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Byť se o pravou komparaci nejedná, lze z ní každopádně dovodit, že se autor minimálně umí orientovat v zahraničních právních pramenech v rozsahu, v jakém to vyžaduje citovaná vyhláška děkana FPR. Celkově je však zkoumaná rigorózní práce především popisná.

Některé pasáže by si však určitě zasloužily zpřesnění. Tak kupříkladu hned na straně 8 autor vyjmenovává další jiné způsoby zániku závazků, kdy z nich vyčleňuje ty závazky, u kterých dochází k zániku závazku bez uspokojení věřitele. Autor má zřejmě na mysli dělení jiného způsobu zániku závazků na *cum satisfactione creditoris* a na *sine satisfactione creditoris*. Uvedená pasáž by si dle názoru oponenta určitě zasloužila hlubšího zpracování a dovysvětlení právě s ohledem na téma rigorózní práce a jeho správného pochopení. Dále na straně 63 autor zaměňuje pojmy právní osobnost a svéprávnost. Dále kupříkladu části rigorózní práce vztahující se k § 1987 odst. 2. o. z. by si zasloužily hlubšího rozpracování, zvláště za situace, kdy autor pracuje nejenom se správnou, ale i aktuální judikaturou. Jedná se o rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5711/2017. Konkrétně měl autor provést řešení jím uvedené praktické zkušenosti s námitkou započtení ve světle posledně citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu,

tedy minimálně vyvodit svůj názor, zda se v daném případě jednalo o spornost právní kvalifikace či problematičnost zjišťování skutkových předpokladů jejího vzniku a s tím související vyvození vlastního názoru na to, zda bylo, či nebylo rozhodnuto v intencích citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu.

5. Citační etika rigorózní práce

Citační etika je na požadované úrovni v intencích příslušné citační normy, byť některé citace si ze strany autora zasloužily více pozornosti. Více poznámek pod čarou však není zarovnáno do bloku (kupříkladu na stranách 9 a 14 rigorózní práce). Dále v případě vícero odkazů vedle sebe nejsou tyto odděleny čárkou (například na stranách 14 a 37 rigorózní práce). V některých případech citace internetového zdroje obsahuje pouze odkaz na místo, kde lze zdroj dohledat bez popisu, v jiných případech pro změnu sice popis uvede, ale nevyhovujícím způsobem. Určitou výtka mám i k označením přímých citací.

6. Jazyková kultura rigorózní práce

Jazyková kultura je na požadované úrovni. Autor pracuje jak s právními předpisy, obsáhlou knižní i časopiseckou literaturou, tak i rozsáhlou judikaturou, kterou průběžně zasazuje do textu rigorózní práce. Byť autor v úvodu důrazně uvádí, že rigorózní práce není koncipována jako zjednodušeně řečeno praktická příručka, jak pohledávky započítávat či jak postupovat před soudem, oponent se domnívá, že zejména s ohledem na protknutí rigorózní práce aplikovatelnou judikaturou ve spojení s rozбором případu z autorovy praxe z rigorózní práce některé její pasáže praktickou příručku částečně činí (podkapitola 4.7).

V neposlední řadě je třeba uvést, že autor pracoval i se zahraničními prameny, na které v textu odkazuje v páté kapitole rigorózní práce.

7. Závěr

Závěrem lze uvést, že rigorózní práce i jako celek splňuje požadavky kladené na tento druh prací ve smyslu citované vyhlášky, byť na její spodní hranici. Autor rigorózní práce podává částečně komplexní rozbor recentní právní úpravy zkoumané problematiky, ukazuje i na nedostatky, vyvozuje částečně vlastní závěry, kdy v šesté kapitole rigorózní práce navrhuje, jak změnit současnou právní úpravu. Nic nového rigorózní práce však v konečném důsledku nepřináší, snad vyjma toho, že by se snad do určité míry mohlo jednat o praktickou příručku ve shora uvedeném smyslu.

Současně autor prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce a znalost metodik ve smyslu příslušných požadavků. Autor prokázal i odpovídající znalosti zkoumané problematiky.

Oponent rigorózní práci doporučuje k obhajobě.

V Plzni dne 13. 4. 2020

JUDr. Josef Pelech, Ph.D.